

Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

ΕΝΩΠΙΟΝ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Για τη συζήτηση και ψήφιση του Σχεδίου Νόμου του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη με τίτλο *«Αναδιοργάνωση της δομής της Ελληνικής Αστυνομίας και αναβάθμιση της εκπαίδευσης του ένστολου προσωπικού της - Εκσυγχρονισμός του θεσμού της ηλεκτρονικής επιτήρησης υπόδικων, κατάδικων και κρατούμενων σε άδεια - Ρύθμιση θεμάτων κρατούμενων σε σωφρονιστικά καταστήματα και άλλες διατάξεις».*

14 Μαρτίου 2025

Η Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ) είναι το ανεξάρτητο συμβουλευτικό όργανο της ελληνικής Πολιτείας και ο Εθνικός Θεσμός σε θέματα προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Έχει ιδρυθεί με το Ν 2667/1998 βάσει κανόνων των Ηνωμένων Εθνών (Αρχές των Παρισίων) όπως αυτός αντικαταστάθηκε με τον Ν 4780/2021.. Σε αυτήν μετέχουν πρόσωπα οριζόμενα από είκοσι φορείς (ανεξάρτητες Αρχές, συνδικαλιστικές οργανώσεις, δικηγορικοί σύλλογοι, οργανώσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα και ερευνητικά ιδρύματα).

Νεοφύτου Βάμβα 6, 106 74 Αθήνα

T: 210 72 33 221-2, W: www.nchr.gr, E: info@nchr.gr

Η Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ), εθνικός θεσμός για τα δικαιώματα του ανθρώπου και ανεξάρτητο συμβουλευτικό όργανο της Πολιτείας σε θέματα προστασίας και προώθησης των δικαιωμάτων του ανθρώπου, είναι, σύμφωνα με τον ιδρυτικό της νόμο, το κατ' εξοχήν αρμόδιο όργανο για την παροχή γνωμοδοτήσεων επί προωθούμενων μεταρρυθμίσεων εθνικής νομοθεσίας που άπτονται ζητημάτων προστασίας ανθρωπίνων δικαιωμάτων ή/και με αντίκτυπο σε αυτά.

Από την ίδρυσή της, η ΕΕΔΑ παρακολουθεί ζητήματα που αφορούν την εκπαίδευση της Αστυνομίας στα ανθρώπινα δικαιώματα, την αποτελεσματική διερεύνηση περιστατικών αστυνομικής αυθαιρεσίας, το σωφρονιστικό σύστημα και τα δικαιώματα των κρατούμενων, αναγνωρίζοντας την ιδιαίτερη σημασία της προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου που σχετίζονται με τους ως άνω τομείς, μια διάσταση που αποτυπώνεται και στη νομολογία διεθνών και εθνικών δικαστηρίων και λοιπών δικαιοδοτικών οργάνων.

Στις 10.3.2025 κατατέθηκε προς συζήτηση και ψήφιση στη Βουλή το σχέδιο νόμου του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη με τίτλο «*Αναδιοργάνωση της δομής της Ελληνικής Αστυνομίας και αναβάθμιση της εκπαίδευσης του ένστολου προσωπικού της – Εκσυγχρονισμός του θεσμού της ηλεκτρονικής επιτήρησης υπόδικων, κατάδικων και κρατούμενων σε άδεια – Ρύθμιση θεμάτων κρατούμενων σε σωφρονιστικά καταστήματα και άλλες διατάξεις*». Η ΕΕΔΑ, παρότι δεν κλήθηκε να καταθέσει τις απόψεις της, σε κανένα στάδιο της νομοθετικής διαδικασίας, σε αντίθεση με τον σκοπό που επιτελεί βάσει του καταστατικού της νόμου¹ και των σχετικών συστάσεων διεθνών οργανισμών, όπως του Συμβουλίου της Ευρώπης², θα ήθελε να αναφερθεί επιγραμματικά στα εξής:

- Χαιρετίζουμε την αναδιοργάνωση και εξειδίκευση σε πολλές από τις αρμοδιότητες των διευθύνσεων και τμημάτων της Ελληνικής Αστυνομίας, καθώς με ειδικότερες διατάξεις αποτυπώνονται οι αρμοδιότητες και η αντίστοιχη λογοδοσία των αρχών, η οποία είναι αναγκαία σε μια δημοκρατική κοινωνία και ένα σύγχρονο κράτος δικαίου.
- Ως προς την **οργανωτική δομή των υπηρεσιών**, τα σχόλια της ΕΕΔΑ εστιάζουν στην εσωτερική λειτουργία, στην εφαρμογή των αρμοδιοτήτων τους, στην διάχυση μιας προσέγγισης προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου κατά την επιχειρησιακή δράση. Συγκεκριμένες αναφορές στις εγγυήσεις προστασίας δικαιωμάτων του ανθρώπου είναι αναγκαίες για να διαμορφωθεί το πλαίσιο λογοδοσίας³.
- Σχετικά με τα άρθρα 5 παρ. 6 και 25 σε ό,τι αφορά τη **Διεύθυνση Κοινωνικής Αστυνόμευσης** η ΕΕΔΑ θεωρεί ότι οι οικείες ρυθμίσεις κινούνται σε θετική κατεύθυνση, λαμβάνοντας υπόψη ότι η εν λόγω αλλαγή θεωρείται αναβάθμιση, ενώ ενδυναμώνεται η ανεξαρτησία της Διεύθυνσης. Το γεγονός ότι συνδέονται εντός της Διεύθυνσης η ενδοοικογενειακή, η έμφυλη και η ρατσιστική βία, λόγω των πολλών κοινών στοιχείων που παρουσιάζουν τόσο στη διερεύνηση όσο και στην υποστήριξη

¹ Βλ. άρθρο 12 παρ. β' του ν. 4780/2021.

² Σύσταση [CM/Rec\(2021\)1](#) της Επιτροπής Υπουργών προς τα κράτη μέλη για την ανάπτυξη και ενίσχυση αποτελεσματικών, πλουραλιστικών και ανεξάρτητων εθνικών θεσμών ανθρωπίνων δικαιωμάτων, 31 Μαρτίου 2021 (Παράρτημα ΙΙ, παρ. 8).

³ ΕΕΔΑ, [Συνθήκες κράτησης σε αστυνομικά τμήματα – Προστασία του δικαιώματος στη ζωή](#), 2024. Ελληνική Ένωση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, [Αστυνομία, Βία και Δικαιώματα – Μια επισκόπηση της αστυνομικής αυθαιρεσίας στην Ελλάδα](#), Σεπτέμβριος 2024.

θυμάτων είναι ένα θετικό βήμα εάν και εφόσον η δράση της Διεύθυνσης εφαρμοστεί με την ίδια προσέγγιση και στο ουσιαστικό μέρος της συνένωσης των παραπάνω. Παράλληλα όμως η στελέχωση των Τμημάτων αυτών πανελλαδικά παραμένει ένα ζήτημα, το οποίο έχει άλλωστε αναδειχτεί μέσω του Δικτύου Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας της ΕΕΔΑ⁴. Αν δε εστιάσουμε στο άρθρο 73 για τις Γενικές Περιφερειακές Αστυνομικές Διευθύνσεις δεν γίνεται κατανοητό γιατί ενώ υπάρχει **Γραφείο Αντιμετώπισης Ενδοοικογενειακής Βίας** (παρ. 2 περ. βα) δεν αναφέρονται τα άλλα στοιχεία της βίας. Άλλωστε, αναμένουμε συνολικά τη Διεύθυνση και ειδικότερα το **Τμήμα Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Ευάλωτων Ομάδων** να συνεργαστεί στενά με την ΕΕΔΑ σε όλα το φάσμα των αρμοδιοτήτων τους, λαμβάνοντας υπόψη το έργο της ΕΕΔΑ στους παραπάνω τομείς⁵.

- Εξάλλου, στα άρθρα 27 επ. και στο έργο της **Γενικής Διεύθυνσης Διαχείρισης Συνόρων και Μετανάστευσης** και των σχετικών Διευθύνσεων⁶ χρειάζεται να προστεθεί η εφαρμογή και η τήρηση του διεθνούς και ευρωπαϊκού δικαίου δικαιωμάτων του ανθρώπου και των αρχών του ενωσιακού δικαίου ασύλου και μετανάστευσης και της αρχής της μη επαναπροώθησης ως μία από τις βασικές αρμοδιότητες των αρχών. Η διαχείριση συνόρων και μετανάστευσης συνδέεται και με την τήρηση διεθνών υποχρεώσεων περί προστασίας δικαιωμάτων προσφύγων και μεταναστών⁷. Το άρθρο 28 παρ. 4 περ. αδ για τις εξελίξεις στον τομέα της έρευνας και της τεχνολογίας για την επιτήρηση των εξωτερικών συνόρων χρειάζεται να λάβει υπόψη την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου, την προστασία δεδομένων και το πλαίσιο της τεχνητής νοημοσύνης. Το ίδιο ισχύει και για το άρθρο 37 για τη Διεύθυνση Πληροφοριακών Συστημάτων και Ψηφιακής Διακυβέρνησης.
- Σχετικά με το αρ. 6 παρ. 4 για την **εκπαίδευση του ένστολου προσωπικού της Ελληνικής Αστυνομίας στη χρήση όπλων** χρειάζεται να υπενθυμίσουμε ότι το πλαίσιο εκπαίδευσης οφείλει να ακολουθεί τα διεθνή πρότυπα για τα ανθρώπινα δικαιώματα και την αστυνομία και τα σχετικά εγχειρίδια του ΟΗΕ, του Συμβουλίου της Ευρώπης, του ΟΑΣΕ και του Οργανισμού της ΕΕ για τα Θεμελιώδη Δικαιώματα⁸, καθώς και αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (π.χ. απόφαση **Μακαρατζής** του 2004, απόφαση **Παναγιωτόπουλος και λοιποί** του 2025). Σε φαινόμενα υπερβολικής χρήσης βίας η επιχειρησιακή πτυχή της προστασίας του δικαιώματος της ζωής, της σωματικής ακεραιότητας κ.λπ. είναι αδιαπραγμάτευτη αρχή. Οι θέσεις και συστάσεις της ΕΕΔΑ σε όλα τα σχετικά πεδία βρίσκονται δημόσια

⁴ Βλ. Δίκτυο Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας, **Ετήσιες Εκθέσεις**.

⁵ ΕΕΔΑ, Αποφάσεις-Θέσεις, Ενδεικτικά τα Πεδία «**Ισότητα Φύλων**», «**Ρομά**», «**Σεξουαλικός Προσανατολισμός και Ταυτότητα Φύλου**».

⁶ Βλ. και άρθρο 98 παρ. 5 για τον Κανονισμό Εσωτερικής Λειτουργίας.

⁷ ΕΕΔΑ, Αποφάσεις-Θέσεις, Πεδίο «**Πρόσφυγες-Μετανάστες**».

⁸ FRA, **Fundamental rights-based police training – A manual for police trainers, Training Manual**, 2019. UN, **Training Package: Human Rights and Law Enforcement: Manual on Human Rights Training for the Police**, 1997. OHCHR, **Human Rights Standards and Practice for the Police, Expanded Pocket Book on Human Rights for the Police**, Professional Training Series No.5/Add. 3, 2004. Council of Europe, **The European Convention on Human Rights and Policing**, 2015. OSCE, **Human Rights Handbook on Policing Assemblies**, 2016

αναρτημένες και ελεύθερα προσβάσιμες στον ιστότοπό της⁹. Συνεπώς, όπου στο σχέδιο νόμου αναφέρεται το πλαίσιο της εκπαίδευσης χρειάζεται να ληφθεί υπόψη το επιχειρησιακό πλαίσιο προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Η δε εκπαίδευση σε σχολές και κέντρα εκπαίδευσης αρχών επιβολής του νόμου του εξωτερικού (άρθρο 6 παρ. 7) κρίνεται απαραίτητη με στόχο να διοχετευθούν καλές πρακτικές και να διορθωθούν τυχόν λανθασμένες πρακτικές.

- Ως προς το **Μέρος Β' για την Αστυνομική Ακαδημία**, χαιρετίζουμε τον εκσυγχρονισμό της δομής και της λειτουργίας της. Παρόλα αυτά να τονίσουμε ότι με το άρθρο 145 καταργούνται τα 1-86 του ν. 4962/2022 περί αναβάθμισης της αστυνομικής εκπαίδευσης, αναμόρφωσης του πλαισίου οργάνωσης και λειτουργίας της Σχολής Αξιωματικών της Ελληνικής Αστυνομίας, το οποίο δεν είναι δείγμα καλής νομοθέτησης, αν σε τόσο σύντομο διάστημα καταργείται ένα νομοθέτημα. Λαμβάνοντας υπόψη τις 4 Σχολές της Ακαδημίας (αρ. 106) και ειδικά τη Σχολή Εθνικής Ασφάλειας, η οποία παρέχει μετεκπαίδευση και επιμόρφωση σε ανώτερα στελέχη της Ελληνικής Αστυνομίας, των Ενόπλων Δυνάμεων, του Λιμενικού Σώματος - Ελληνικής Ακτοφυλακής και του Πυροσβεστικού Σώματος, είναι σημαντικό να συνδεθεί η διάχυση γνώσεων στην προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου, επιχειρησιακής ετοιμότητας και λογοδοσίας των αρχών. Το δίκαιο δικαιωμάτων του ανθρώπου δεν αναφέρεται ειδικά στο άρθρο 127 αλλά το βρίσκουμε μόνο στο τμήμα εξειδικευμένων σχολείων.
- Σχετικά με το άρθρο 44 για τη **Διεύθυνση Διαχείρισης και Ανάλυσης Πληροφοριών** χρειάζεται να ληφθούν υπόψη εγγυήσεις που έχει τονίσει η ΕΕΔΑ πρόσφατα στην Έκθεση Αναφοράς της για το θεσμικό πλαίσιο ελέγχου υπηρεσιών ασφαλείας και πληροφοριών¹⁰.
- Σχετικά με το άρθρο 14 παρ. 5 στοιχεία δ, ε και στ ως προς το **Τμήμα Διαχείρισης Συστημάτων Επιτήρησης**, χρειάζεται να ληφθούν υπόψη τα σχετικά κείμενα τα οποία πρόκειται να εφαρμοστούν στην εθνική έννομη τάξη περί τεχνητής νοημοσύνης (Πράξη της ΕΕ για την ΤΝ, Σύμβαση-πλαίσιο του Συμβουλίου της Ευρώπης για την ΤΝ και τα Ανθρώπινα Δικαιώματα κ.λπ.). Τα συστήματα επιτήρησης και η διασφάλιση των δικαιωμάτων των προσώπων που θίγονται από τη χρήση των συστημάτων αυτών έχουν επιμέρους προεκτάσεις για τις οποίες δεν αρκεί η συγκεκριμένη φράση αλλά χρειάζεται μια προσέγγιση πρόληψης και ένταξης των σχετικών ζητημάτων τεχνητής νοημοσύνης και των πιθανών επιπτώσεων από τη χρήση της και στο παρόν νομοθέτημα.
- Για την εφαρμογή του άρθρου 48 παρ. 4 περ. α για το **Τμήμα Καταπολέμησης Διακίνησης και Εμπορίας Ανθρώπων** και ειδικά την υποπερ. αγ περί παροχής

⁹ ΕΕΔΑ, Αποφάσεις-Θέσεις, Πεδίο «Αστυνομία».

¹⁰ ΕΕΔΑ, Έκθεση Αναφοράς της ΕΕΔΑ για το θεσμικό πλαίσιο ελέγχου υπηρεσιών ασφαλείας και πληροφοριών, 3 Οκτωβρίου 2023. Δελτίο τύπου ΕΕΔΑ: θεσμικό πλαίσιο εποπτείας των υπηρεσιών πληροφοριών, 23 Ιανουαρίου 2023.

προστασίας και αρωγής στα θύματα εμπορίας ανθρώπων, σε συνεργασία με αρμόδιους κοινωνικούς φορείς και υπηρεσίες πρέπει να ληφθούν υπόψη οι συστάσεις της ΕΕΔΑ και τα διεθνή πρότυπα¹¹. Εξάλλου, σε μια προσέγγιση συντονισμού του έργου, σε περιπτώσεις εργασιακού trafficking οι υποθέσεις αδήλωτης εργασίας και παράνομης απασχόλησης ως αρμοδιότητα του Τμήματος Κοινωνικής Ασφάλισης (περ. δ) είναι αντικείμενο συνεργασίας των Τμημάτων. Το **Τμήμα Διαδικτυακής Προστασίας Ανηλίκων** (παρ. 6) πρέπει να ενδυναμωθεί λόγω των εξελίξεων της τεχνολογίας και της ευαλωτότητας της παιδικής ηλικίας. Θεωρούμε ότι είναι ελλιπές ως προς τις αρμοδιότητες και χρειάζεται να συμπεριληφθούν αρμοδιότητες με βάση διεθνή πρότυπα του ΟΗΕ και της UNICEF, του Συμβουλίου της Ευρώπης και της Ευρωπαϊκής Ένωσης¹².

- Εξάλλου, σχετικά με το **Κεφάλαιο Ζ για τον Συντονισμό των Υπηρεσιών** (αρ. 77 επ.) χρειάζεται να ληφθεί υπόψη η ανάγκη συντονισμού και διασύνδεσης των υπηρεσιών ώστε να είναι αποτελεσματικές ειδικά για ευάλωτες ομάδες (π.χ. παιδιά, θύματα έμφυλης, ενδοοικογενειακής και ρατσιστικής βίας¹³, πρόσφυγες-μετανάστες, Ρομά).
- Σχετικά με το άρθρο 13 για τη **Διεύθυνση Δεοντολογίας και Εσωτερικού Ελέγχου**, η ΕΕΔΑ χαιρετίζει τη δυνατότητα συνεργασίας με εθνικές αρχές¹⁴ ειδικά λαμβάνοντας υπόψη τη σύνδεση των υποχρεώσεων που απορρέουν από το διεθνές και ευρωπαϊκό πλαίσιο προστασίας δικαιωμάτων του ανθρώπου (ειδικά στο πλαίσιο αποτελεσματικών ερευνών) και τον ρόλο της ΕΕΔΑ ως τον Εθνικό Θεσμό Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.
- Στο άρθρο 14 παρ. 6, το Τμήμα Προστασίας Κρίσιμων Υποδομών, Οντοτήτων και Δημοσίων Χώρων για την αξιοποίηση μεθοδολογιών μακροπρόθεσμου σχεδιασμού (foresight) για τις μελέτες επικινδυνότητας χρειάζεται να λάβει υπόψη του την πτυχή των δικαιωμάτων του ανθρώπου.
- Στην παρ. 3 γ το **Τμήμα Συλλογής και Επεξεργασίας Νομικών Κειμένων** είναι αρμόδιο τη συλλογή της νομολογίας των δικαστηρίων. Χρειάζεται να προστεθεί η πτυχή διεθνών και ευρωπαϊκών δικαστηρίων. Χαιρετίζουμε την αναφορά στη συλλογή των γνωμοδοτήσεων και αποφάσεων των ανεξάρτητων διοικητικών αρχών. Οι ως άνω πτυχές χρειάζεται να μετατραπούν σε αρχές σε επιχειρησιακό επίπεδο. Επίσης, στο άρθρο 23 παρ. 3 α σχετικά με το **Τμήμα Συλλογής και Ανάλυσης Δεδομένων** χρειάζεται να προστεθεί η ανάλυση και η μελέτη πτυχών του δικαίου δικαιωμάτων του ανθρώπου.

¹¹ ΕΕΔΑ, Αποφάσεις-Θέσεις, Πεδίο «Εμπορία Ανθρώπων».

¹² UN, [Child and Youth Safety Online](#). UNICEF, [Protecting children online](#). European Commission, [Creating a better Internet for kids](#). Council of Europe, [Children and the Internet: Protection and participation](#).

¹³ ΕΕΔΑ, [Δήλωση για τις γυναικοκτονίες](#), 2024. Δίκτυο Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας, [Ετήσια Έκθεση 2023, 2024](#)

¹⁴ Ειδική αναφορά χρειάζεται να γίνει για τη συνεργασία και τη συμμόρφωση με τις συστάσεις του Συνηγόρου του Πολίτη ως Εθνικού Μηχανισμού Διαχείρισης Περιστατικών Αυθαιρεσίας.

- Χαιρετίζουμε την **αναφορά για τον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων** στο άρθρο 29 παρ. 3 περ. βα για τις αρμοδιότητες του **Τμήματος Διαχείρισης Εγκαταστάσεων Κράτησης και Επιστροφών**, καθώς δημιουργεί μια υποχρέωση, ενώ χρειάζεται να ληφθούν υπόψη οι συστάσεις CPT, SPT και CAT¹⁵. Το ίδιο πρέπει να ισχύει και για τις αναφορές περί αποτελεσματικότητας της Ελληνικής Αστυνομίας (περ. ββ). Οποιοδήποτε σύστημα αρμοδιοτήτων πρέπει να είναι δίκαιο και αποτελεσματικό και όχι μόνο ένα από τα δύο.
- Σχετικά με το άρθρο 30 παρ. 2 περί αρμοδιότητας της **Διεύθυνσης Αλλοδαπών περι της Διεθνούς Σύμβασης για την κατάσταση των Ανιθαγενών** χρειάζεται να γίνουν τα επόμενα βήματα για την έκδοση του προεδρικού διατάγματος του Ν. 4375/2016 και για την προσχώρηση στη Σύμβαση του 1961 για την Εξάλειψη της Ανιθαγένειας¹⁶. Σε νέα νομοθεσία δεν αρκεί η παραπομπή σε ανάγκη για έκδοση προεδρικού διατάγματος που έχει προβλεφθεί από το 2016.

Η ΕΕΔΑ υπενθυμίζοντας στην ελληνική βουλή **τους ειδικούς κανόνες, που εκφράζουν τη διεθνή συναίνεση για τη διοίκηση των φυλακών και των συνθηκών κράτησης**, όπως τις *Βασικές Αρχές για τη Μεταχείριση των Κρατουμένων* (1990)¹⁷, τους *Πρότυπους Ελάχιστους Κανόνες των Ηνωμένων Εθνών για τη Μεταχείριση των Κρατουμένων* (2015)¹⁸, τους Αναθεωρημένους Ευρωπαϊκούς Κανόνες για τις φυλακές (2020)¹⁹, τα πρότυπα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων του Συμβουλίου της Ευρώπης (CPT)²⁰, τις πρόσφατες εκθέσεις της CPT για τη χώρα μας συνδυαστικά με **τις καταδικαστικές αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου για την Ελλάδα**²¹ για την παραβίαση του άρθρου 3, και εάν έγκαιρα επιλαμβανόταν θα κατέγραφε υπό το φως όλων των ανωτέρω τις διατάξεις που αφορούν

¹⁶ UN Treaty Collection, [Convention on the Reduction of Statelessness](#), 1961. UNHCR, [Σύμβαση του 1961 για τη Μείωση της Ανιθαγένειας: Προωθώντας και προστατεύοντας το δικαίωμα στην ιθαγένεια εδώ και 60 χρόνια](#), 30 Αυγούστου 2021.

¹⁷ UN General Assembly, [Basic Principles for the Treatment of Prisoners: resolution](#) / adopted by the General Assembly, 28 March 1991, A/RES/45/111.

¹⁸ [The United Nations Standard Minimum Rules for the Treatment of Prisoners \(unodc.org\)](#).

¹⁹ [Recommendation Rec\(2006\)2-rev](#) of the Committee of Ministers to member States on the European Prison Rules, (Adopted by the Committee of Ministers on 11 January 2006, at the 952nd meeting of the Ministers' Deputies and revised and amended by the Committee of Ministers on 1 July 2020 at the 1380th meeting of the Ministers' Deputies)

²⁰ [Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων και της Απάνθρωπης ή Ταπεινωτικής Μεταχείρισης ή Τιμωρίας \(ΕΠΒ-CPT\)](#), Πρότυπα.

²¹ Ενδεικτικά αναφέρονται: *Κωνσταντόπουλος κατά Ελλάδα*, 69781/13, 22 Νοεμβρίου 2018, *Igbo κ.ά. κατά Ελλάδα*, 60042/13, 9 Φεβρουαρίου 2017, *M. κατά Ελλάδα*, 44559/15, 16 Φεβρουαρίου 2017, *Singh και άλλοι κατά Ελλάδα*, 60041/13, 19 Ιανουαρίου 2017, *Kalandia κατά Ελλάδα*, 48684/15, 6 Οκτωβρίου 2016, *Αλεξόπουλος κ.ά. κατά Ελλάδα*, 41804/13, 6 Οκτωβρίου 2016, *Niazai κ.ά. κατά Ελλάδα*, 36673/13, 29 Οκτωβρίου 2015, *Λαυρεντιάδης κατά Ελλάδα*, 29896/13, 22 Σεπτεμβρίου 2015, *Παπαδάκης κ.ά. κατά Ελλάδα*, 34083/13, 25 Φεβρουαρίου 2016, *Μαρτζακλής κ.ά. κατά Ελλάδα*, 20378/13, 9 Ιουλίου 2015, *Παπακωνσταντίνου κατά Ελλάδα*, 50765/11, 13 Νοεμβρίου 2014.

ζητήματα συμμόρφωσης που οφείλουν να εξετασθούν και τα οποία παρουσιάζονται στη συνέχεια.

- **Ηλεκτρονική επιτήρηση (άρθρα 171-177)**

Η ΕΕΔΑ έχοντας επισημάνει την **ανησυχητική αύξηση του υπερπληθυσμού που διαπιστώνεται στις ελληνικές φυλακές**, με τα περισσότερα σωφρονιστικά καταστήματα να λειτουργούν σημαντικά πάνω από τη σχεδιασμένη χωρητικότητά τους, συμπεριλαμβανομένων αυτών που προορίζονται για **ανηλίκους, καλωσορίζει τη μετάβαση της ηλεκτρονικής επιτήρησης από την πιλοτική της εφαρμογή στην πλήρη επέκτασή της** υπό την Γενική Γραμματεία Αντεγκληματικής Πολιτικής, καθώς και την απάλειψη της υποχρέωσης κάλυψης του κόστους από τον κατηγορούμενο. Αναγνωρίζει δε την θετική συμβολή της ηλεκτρονική επιτήρησης στην κοινωνική επανένταξη. Ωστόσο, χρειάζεται ιδιαίτερη προσοχή ώστε η επέκταση του μέτρου να μην αυξήσει δυσανάλογα τον επιτηρούμενο πληθυσμό, ειδικότερα δε στις περιπτώσεις των υποδίκων και των κρατουμένων με άδεια (άρθρο 170, παρ.3,) Η ΕΕΔΑ επισημαίνει επίσης τη **διεύρυνση του πεδίου καταγραφής** του επιτηρούμενου, καθώς η προωθούμενη ρύθμιση φαίνεται να προβλέπει την καταγραφή ευρύτερων δεδομένων πέραν της γεωγραφικής θέσης του επιτηρούμενου (άρθρο 177 παρ.2). Σημειώνεται δε ότι η υλοποίηση, λειτουργία και συντήρηση του συστήματος ηλεκτρονικής επιτήρησης δύναται να ανατίθεται, μέσω Δημοσίων Συμβάσεων, σε φυσικό ή νομικό πρόσωπο, συνθήκη που απαιτεί αυστηρή τήρηση των προβλεπόμενων όρων και προδιαγραφών ασφαλείας, καθώς και διαρκή εποπτεία και έλεγχο από τις αρμόδιες αρχές προκειμένου να διασφαλίζεται η ορθή και σύννομη λειτουργία του συστήματος (άρθρο 172, παρ.3).

- **Μεταγωγές σε ειδικά καταστήματα (άρθρο 178)**

Στο άρθρο 178 παρ. 1 προς ψήφιση **εισάγεται μια νέα ενδιάμεση κατηγορία καταδίκων** που αφορά όσους εκτίουν «ποινή πρόσκαιρης κάθειρξης μέχρι δεκαπέντε (15) έτη» και μπορούν να μεταχθούν σε αγροτικά σωφρονιστικά καταστήματα εφόσον «έχουν συμπληρώσει το ήμισυ του χρόνου που απαιτείται για τη χορήγηση τακτικής άδειας, σύμφωνα με τους όρους του άρθρου 55». Παράλληλα, οι κατάδικοι με βαριές ποινές, δηλαδή όσοι εκτίουν «ποινή πρόσκαιρης κάθειρξης άνω των δεκαπέντε (15) ετών ή ισόβιας κάθειρξης (μίας ή περισσοτέρων)», **κρίνονται αυστηρότερα**, καθώς η μεταγωγή τους επιτρέπεται μόνο εφόσον «τους έχει χορηγηθεί τακτική άδεια τουλάχιστον μία (1) φορά» και έχουν τηρήσει τους όρους της.

- **Ευεργετικός υπολογισμός (άρθρο 180)**

Εισάγεται **διαβάθμιση στον ευεργετικό υπολογισμό, με βάση τη φύση και τη δυσκολία της εργασίας**. Οι πιο απαιτητικές εργασίες, όπως η θέση βοηθού νοσοκόμου για τη φροντίδα κρατουμένων με σοβαρή αναπηρία ή χρόνιες παθήσεις (με ποσοστό αναπηρίας εξήντα επτά τοις εκατό (67%) και άνω), που απαιτούν συνεχόμενη φροντίδα από τρίτο άτομο, αμείβονται με περισσότερες ημέρες εκτιώμενης ποινής. Ωστόσο, αυτή η επιβράβευση για την περίπτωση του βοηθού νοσοκόμου **εγείρει σοβαρές επιφυλάξεις, αφενός λόγω της φύσης της εργασίας και αφετέρου λόγω της σύνδεσής της με την παροχή φροντίδας σε άτομα με**

σοβαρή αναπηρία από συγκρατούμενους. Η ΕΕΔΑ επισημαίνει ότι η φροντίδα αυτή πρέπει να παρέχεται από εξειδικευμένο προσωπικό, σύμφωνα με τη Σύσταση της CPT. Πολλώ δε μάλλον, όταν η προωθούμενη ρύθμιση δεν λαμβάνει υπόψη, μεταξύ άλλων, τα σύνθετα ζητήματα εξάρτησης που μπορεί να προκύψουν μεταξύ κρατουμένων.

- **Κοινωνική επανένταξη (άρθρο 196)**

Πάγια είναι η σύσταση της ΕΕΔΑ για τη διασφάλιση της ομαλής κοινωνικής επανένταξης. Ωστόσο, ο πρώτος και μοναδικός επίσημος φορέας μετασωφρονιστικής μέριμνας στη χώρα, το ΝΠΙΔ «Επάνοδος», βάσει της προωθούμενης ρύθμισης (άρθρο 196) **τελεί εν αναμονή της έκδοσης των προβλεπόμενων εξουσιοδοτικών διατάξεων, τη στιγμή που ο έγκλειστος πληθυσμός αυξάνεται συνεχώς, επιτείνοντας τον υπερπληθυσμό των φυλακών.** Είναι επιτακτική η άμεση ενίσχυση και αναδιοργάνωση του φορέα σε επίπεδο προσωπικού, οικονομικών πόρων και θεσμικών συνεργασιών, ώστε να υποστηρίζεται αποτελεσματικά τόσο η προετοιμασία για την αποφυλάκιση όσο και μετά την αποφυλάκιση.

Συνοψίζοντας, το παρόν ΣχΝ ως προς το Μέρος Δ' φαίνεται να καταδεικνύει ότι η πρόσφατη επιβολή αυστηρών ποινών μετά τις συνεχείς τροποποιήσεις του ΠΚ ασκεί συστηματική πίεση στο σύστημα έκτισης ποινών, συμβάλλοντας αφενός στον **υπερπληθυσμό των σωφρονιστικών καταστημάτων και αφετέρου στον ιδρυματισμό των κρατουμένων.** Το υπό ψήφιση νομοσχέδιο μόνο μερικώς και κυρίως μέσω της ηλεκτρονικής επιτήρησης επιχειρεί να αντιμετωπίσει τα προβλήματα αυτά. Εκ των πραγμάτων η έλλειψη ενός συνεκτικού και ολοκληρωμένου στρατηγικού σχεδιασμού για τη λειτουργία του σωφρονιστικού συστήματος παραμένει εμφανής, και αναδεικνύει σοβαρές αδυναμίες ως προς την προστασία των δικαιωμάτων των κρατουμένων και τη διασφάλιση συνθηκών κράτησης συμβατών με τα διεθνή και ευρωπαϊκά πρότυπα.

Η ΕΕΔΑ θα εξακολουθήσει να παρακολουθεί στενά ζητήματα που αφορούν το θεσμικό πλαίσιο της εκπαίδευσης της Αστυνομίας στα ανθρώπινα δικαιώματα, της αποτελεσματικής διερεύνησης περιστατικών αστυνομικής αυθαιρεσίας, του σωφρονιστικού συστήματος και των δικαιωμάτων των κρατουμένων στη χώρα μας και την εναρμόνισή του με το ενωσιακό και διεθνές δίκαιο και παραμένει στη διάθεση του νομοθετικού σώματος για την παροχή αναλυτικότερων στοιχείων επί των ανωτέρω ζητημάτων που ακροθιγώς τίθενται στο παρόν υπόμνημα. Όλες οι θέσεις της ΕΕΔΑ όπως έχουν υιοθετηθεί από την Ολομέλεια της και έχουν ευρέως δημοσιοποιηθεί, βρίσκονται αναρτημένες στον ιστότοπο της Εθνικής Επιτροπής. Ευχαριστούμε για την προσοχή σας.